



Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж4 14/26
19.2.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Павић, председника већа, Сање Кнежевић Јојић и Весне Секулић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Тамара Ракочевић, адвокат из Београда, ул. Цара Душана бр. 20/9, против тужених Центра за евалуацију у образовању и науци, са седиштем у Београду, ул. Трнска бр. 3/1, МБ 17355830 и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Дејан Богдановић, адвокат из Београда, ул. Влајковићева бр. 28, ради повреде ауторског права, вредност предмета спора непроцењива, одлучујући о жалби тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П4 бр. 161/24 од 25.09.2025. године, у седници већа одржаној дана 19.02.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована жалба тужиле и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П4 бр. 161/24 од 25.09.2025. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Ожалбеном пресудом, ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се утврди да су тужени повредили имовинско правно овлашћење на умножавање уџбеника тужиле као аутора "Грађанско право" (увод и општи део), година издања ... године, издавач "Универзитет Синергија" из Бијељине, штампа "Студио Авалон" на начин ближе описан у тачки 1 овог става. Тачком 2 истог става одбијен је тужбени захтев којим је тражена забрана туженима понављање противпрвих радњи умножавања наведеног уџбеника. Тачком 3 истог става одбијен је тужбени захтев да се обавезу тужени да предају тужили све умножене примерке наведеног уџбеника, а тачком 4 одбијен је захтев да се обавезе тужени да о свом трошку у штампаном средству јавног информисања-Дневним новинама "Политика" за територију целе Републике Србије објаве изреку ове пресуде, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде, под теретом принудног извршења, а у супротном ће изреку ове пресуде објавити тужила о трошку тужених. Ставом другим изреке, обавезана је тужила да туженима накнади трошкове парничног поступка у

износу од 417.200,00 динара, у року од 15 дана од пријема писаног отправака пресуде.

Против наведене пресуде тужила је благовремено изјавила жалбу из свих законом прописаних разлога.

Тужени су поднели одговор на жалбу.

Испитујући правилност побијане пресуде, сходно овлашћењима из члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11, са свим изменама и допунама), овај суд је оценио да је жалба тужиле неоснована.

У поступку доношења ожалбене пресуде нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које овај суд, као другостепени пази по службеној дужности, неосновано је позивање тужиле и на битну повреду одредаба парничног поступка из тачке 12 ове законске одредбе, имајући у виду да је изрека ожалбене пресуде јасна и разумљива, те да се иста може испитати, а да су разлози о одлучним чињеницама у складу са утврђеним чињеничним стањем.

Према чињеничном утврђењу, тужила је аутор уџбеника “Грађанско право” (увод и општи део), година издања ... године, издавач Универзитет “Синергија” из Бијељине, штампа “Студио Авалон”, које ауторско дело је написала током трајања током радног односа код Универзитета “...”. Током 2023. године, односно 14.06.2023. године првотужени Центар за евалуацију у образовању и науци (ЦЕОН), је на захтев друготуженог ББ у предмету који се води пред Вишим судом у Београду П4 бр. 253/22 (раније П4 бр. 94/15), а по тужби овде туженог ББ, као тужиоца против тужиле као тужене је сачинио, а дана 03.07.2023.године и доставио суду Извештај о провери плагијаризма. У тачки 3 овог извештаја, а који гласи "намена и поступак" наведено је да су анализи подрвргнуте књиге ауторке АА под насловом “Грађанско право” (увод и општи део) из ... године и књига ВВ и ББ под насловом “Увод у грађанско право”, Номос, Београд ...године, те да с обзиром на чињеницу да је књига тужиле објављена након коауторског дела овде туженог ББ у анализи овог извештаја је третирана као оспорена, односно потенцијални плагијат, док је другопоменути књига означена као оригинал. Сврха анализе према истом извештаја била је двојака и то да се у оспореној књизи утврди укупна количина преузетог текста из оригинала (квантитативни извештај) и додатно начин преузимања текста из оригинала (квалитативни извештај), с обзиром на чињеницу да обе ове димензије учествују у експертској провери, те је ценио који делови се тематски подударају са другопоменутом књигом. При сачињавању извештаја коришћен је сервис Ithenticate, који првотужени рутински користи као неспорно најбољи дијагностички алат за проверу плагијаризма. Пре сачињавања извештаја обе књиге су дигитализоване, то јест скениране и оптички ишчитане како би се обезбедили технички услови за проверу помоћу наведеног сервиса. Из тих разлога текст оригинала (коауторске књиге туженог ББ) је транслитерисан из ћирилице у латиницу. Извештај о резултатима провере наведеног сервиса понуђен је у html облику, у двоколонском моду, тако да се корисник може уверити који делови спорног рада су презуети и из ког дела оригинала. Извештај је доступан на <https://appithenticate...>, ББ, а лозинка ... Под тачком 5, а која се тиче квалитативне анализе наведено је да, с обзиром на то да је резултат провере помоћу сервера ithenticate доступан на интернету у приложеној табели (анализа плагијаризма-прилог) дати су само карактеристични

есцерпти текста из књиге овде тужиле који илуструју технологију преузимања којом се ауторка послужила, док је у закључку наведено да је књига овде тужиле тежак плагијат, јединствен по обиму материјала преузетог од јединог аутора. Извештај је потписан од стране председника др ГГ, као и да наведени извештај не садржи уџбеник тужиле већ само плагиране делове.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, те и одредаба чланова 2, 9, 20, 30. 31, 42, 98, 204 и 205 Закона о ауторском и сродним правима, првостепени суд је оценио да је тужбени захтев тужиле неоснован, и то у односу на друготуженог Владимира Водинелића због непостојања пасивне легитимације на страни истог, с обзиром на то да из утврђеног чињеничног стања произлази да је он за потребе судског поступка који се води по његовој тужби, као тужиоца, против овде тужиле, као тужене од првотуженог Центра за евалуацију у образовању и науци затражио сачињавање извештаја о плагијату његовог коауторског уџбеника “Увод у грађанско право”, због чега не постоји материјално-правни однос између њега и тужиле да би био пасивно легитимисана страна у овој правној ствари, док је у односу на првотуженог тужбени захтев одбијен као неоснован, имајући у виду да радње које је предузео првотужени ради утврђивања плагијаризма тужилиног уџбеника “Грађанско право” (увод и општи део) не представљају саопштавање, односно објављивање уџбеника тужиле, већ да је дигитализација и скенирање вршено искључиво из разлога утврђивања делова који су од стране тужиле плагирани, због чега је одбијен тужбени захтев исте и одлучено као у изреци. Одлука о трошковима поступка из става другог изреке донета је у складу са члановима 153 и 154 ЗПП.

Оцењујући жалбене наводе тужиле, овај суд налази да је првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање, правилно применио материјално право када је одбио тужбени захтев тужиле. Разлоге које је за одлуку дао првостепени суд у свему као правилне прихвата и овај суд.

Наиме, правилно је првостепени суд оценио да стварну легитимацију у спору представља материјалноправни однос странке према предмету спора, те да је странка активно легитимисана уколико је носилац права која су предмет спора, а пасивно легитимисана уколико на њој лежи обавеза која одговара том праву. У конкретном случају, према тврдњи тужиле радњу умножавања (дигитализације), односно скенирања вршио је искључиво првотужени, а налог који је дао друготужени првотуженом се искључиво односио на утврђивање плагијаризма његовог ауторског (коауторског дела) од стране тужиле. Првотужилац је стручна институција која врши ову врсту провере и она сама бира начин, односно техничка средства путем којих ће изградити свој налаз у складу са датим задатком, због чега друготужени не може бити пасивно легитимисана страна у вези са захтевима који су постављени у овој правној ствари, како је то правилно закључио првостепени суд, због чега су неосновани сви жалбени наводи тужиле којима се побија одлука у односу на друготуженог ББ.

Надаље, правилан је закључак првостепеног суда када је у односу на првотуженог одбијен тужбени захтев. Приликом доношења одлуке о овом делу захтева, правилно је првостепени суд пошао од чињенице да се између друготуженог ББ и овде тужиле, као тужене, води поступак пред првостепеним судом П4 бр. 253/22 (претходни број П4 бр. 94/15), а ради утврђења повреде ауторских (коауторских) права ББ од стране овде

тужиље, а тамо тужене АА. Наиме, за потребе наведене парнице друготужени о повреди ауторског права, плагијата његовог коауторског уџбеника “Увод у грађанско право” је доставио извештај о провери плагијаризма који је сачинио првотужени Центар за евалуацију у образовању и науци. Исти извештај првотужени је поставио на web страницу, уз могућност приступа друготуженог путем корисничког имена и лозинке, а уз исти су у писаном облику приложени делови упоредног приказа одељака тужиљине књиге који се тематски подударају са уџбеником друготуженог. Предметни извештај представља повод за вођење ове парнице јер она сматра да је радњама тужених повређено њено имовинско-правно овлашћење на умножавање дела.

Одредбом члана 42 Закона о ауторском и сродним правима, прописано је да без дозволе аутора и без плаћања ауторске накнаде објављено ауторско дело може се умножавати и јавно саопштавати ради спровођења поступка пред судским или другим државним органима или у сврху обезбеђења јавне сигурности, чиме ауторско дело подлеже одређеним органичењима, а што је у конкретном случају у питању, имајући у виду да коришћење ауторског дела тужиље од стране првотуженог је искључиво било у циљу доказивања плагијата, односно оспоравања оригиналности ауторства тужиље на уџбенику Грађанско право (увод и општи део). Дакле, извештај који је првотужени доставио суду представља процесну радњу са циљем доказивања чињеница на којима друготужени ББ заснива свој тужбени захтев у предмету П4 бр. 253/22, односно да је овде тужиља, а тамо тужена својим уџбеником “Грађанско право” из ... године, а чији је издавач Универзитет “Синергија” из Бијељине, повредила његово ауторско право на уџбенику “Увод у грађанско право” из ... године, те скенирање, односно дигитализација ауторског дела тужиље и његово саопштавање на интернету и то само делова који су плагирани уз могућност ограниченог приступа путем корисничког имена и лозинке, а за потребе судског поступка у коме се утврђује плагијаторство књиге чији је аутор тужиља, представља суспензију искључивих имовинско-правних овлашћења тужиље и право на накнаду, што је предмет овог тужбеног захтева, а како то правилно закључује првостепени суд.

Дозвола тужиље за дигитализацију и скенирање њеног ауторског дела није била потребна јер је смисао ове врсте суспензије ауторских права у чињеници да се парничним странкама обезбеди остварење права, односно омогући утврђивање релевантних чињеница за пресуђење у поступку којим се утврђује плагијаторство тужиље, а самим тим и повреда ауторског права друготуженог. Чињеница да од стране суда није одређено вештачење, већ да је ово доказно средство иницирао друготужени у овој правној ствари, а тамо тужилац ББ је без утицаја на другачију одлуку, с обзиром на то да сама одредба члана 42 Закона о ауторском и сродним правима садржи уопштену одредбу о супсензији овог права у ситуацији доказивања у судском поступку, како то правилно оцењује првостепени суд. С друге стране, тужиља и није доказала да је било јавног саопштавања овог дела, осим за потребе судског поступка, па је и по том основу неоснован њен тужбени захтев, због чега су неосновани сви жалбени наводи тужиље којима се побија ожалбена пресуда.

Неосновани су и жалбени наводи тужиље којима се ожалбена пресуда побија из разлога да су поступањем тужених повређена сва њена ауторска права, а не само право на накнаду штете јер су радњама тужених супсендована чак и најминималнија њена ауторска права. Ово имајући у виду да уџбеник чији је аутор тужиља је јавно доступан

само у делу где је било плагирања, док је уџбеник у целости само скениран за потребе радње које је првотужени као стручна институција у поступку вештачења извршио, чиме није њено ауторско дело саопштено већем броју лица, будући да је утврђен само обим плагијата.

Правилна је одлука првостепеног суда и о досуђеним трошковима, имајући у виду да је одлука из става другог изреке донета правилном применом одредаба из чланова 153 и 154 ЗПП.

Како се ни осталим жалбеним наводима тужиле не доводи у сумњу правилност и законитост ожалбене пресуде, то је овај суд применом одредби чланова 390 и 401 тачка 2 ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Ставом другим изреке одбијен је захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка, имајући у виду да одговор на жалбу није био нужан и неопходан трошак за вођење другостепеног поступка.

**Председник већа-судија
Светлана Павић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић